

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๓ การพัฒนาประเทศในระยะที่ผ่านมาได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความเป็นสังคมเกษตรกรรม ดังจะเห็นได้จากการที่ผลิตและรายได้จากการเกษตรยังคงมีความสำคัญอันคัมภีร์สูงสุด คือเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 25 ของผลผลิตรวมทั้งประเทศ การจ้างงานมีถึง 15.6 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 70 ของแรงงานทั้งประเทศ และการส่งผลิตผลการเกษตรออกไปจำหน่ายต่างประเทศ ทำรายได้ถึงร้อยละ 60 ของรายได้จากการส่งออกของไทยทั้งหมดในปัจจุบัน

แนวโน้มการพัฒนาการเกษตรในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ปรากฏว่าผลผลิตด้านการเกษตรได้ขยายตัวในอัตราส่วนค่อนข้างสูงมาก โดยเฉพาะสามารถขยายผลผลิตเพิ่มขึ้นได้ในอัตราถึงร้อยละ 5 ต่อปี เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการขยายตัวการเกษตรของโลกที่เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยเพียงร้อยละ 2.5-2.8 ต่อปี เท่านั้น จึงทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวในเอเชียที่คงฐานะเป็นประเทศที่มีผลิตผลการเกษตรและอาหาร "เหลือส่งออกสุทธิ" ติดต่อกันมาเกือบ 20 ปีที่ผ่านมา ซึ่งมีส่วนเสริมสร้างฐานะความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศไทยในระยะที่ผ่านมา¹

¹สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ห้า พ.ศ. 2525-2529. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2524), หน้า 51.

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าการเกษตรของไทยในระยะหลัง ๆ นี้เริ่มประสบปัญหา และข้อจำกัดของทรัพยากรที่ดิน แหล่งน้ำ และป่าไม้ที่ถูกนำมาใช้ในระยะที่ผ่านมาใน ลักษณะที่ไม่ค่อยจะมีประสิทธิภาพจากการอนุรักษ์ จึงทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ มีสภาพเสื่อมโทรม ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมอันมีผลทำให้อัตราการขยายตัวของการ ผลิตภาคเกษตรเริ่มช้าลงตามลำดับเหลือประมาณร้อยละ 3.5 ต่อปีในช่วงแผนฯ 4¹ ซึ่งตามเป้าหมายในแผนฯ 4 การขยายตัวของการผลิตภาคเกษตรควรจะเป็นร้อยละ 5.0 ต่อปี เป็นอย่างต่ำ²

๒๖ ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยอยู่ในชนบท มีอาชีพทางเกษตรกรรม เช่น ทำไร่ ทำนา ทำสวน ทำประมงและเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรเหล่านี้มีจำนวนไม่น้อย ที่ดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพที่บรรพบุรุษถ่ายทอดให้ ทำให้เกษตรกรมักไม่ค่อยมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยาการสมัยใหม่และข่าวสารความเคลื่อนไหวในเหตุการณ์ บ้านเมืองในอันที่จะนำมาปรับปรุงใช้กับการดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้ ทำให้ความสามารถ ในการผลิตทางการเกษตรอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ประกอบกับเกษตรกรมีการศึกษาน้อย โอกาส ที่จะเรียนรู้วิธีการเกษตรแผนใหม่จึงอยู่ในวงแคบ ปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ โดยการให้การศึกษทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน โดยเฉพาะการศึกษานอก ระบบโรงเรียนนั้น สื่อมวลชนจะทำหน้าที่ให้การศึกษแก่ประชาชนอย่างไม่เป็นทางการ ได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นตัวนำข่าวสารตลอดจนความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ ไม่ให้แก่ผู้รับสื่อ แต่การจะเลือกใช้สื่อมวลชนประเภทใดโดยวิธีใดนั้น ถ้ากระทำลงไป

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 52.

² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สี่ พ.ศ. 2520-2524 (กรุงเทพมหานคร: แสงเรืองการพิมพ์, 2519), หน้า 47.

โดยปราศจากการวางแผนหรือไม่มีเป้าหมายที่แน่นอนแล้ว ก็ยากที่จะประสบผลสำเร็จได้¹

จะเห็นว่าปัญหาด้านการผลิตในภาคเกษตรที่มีอัตราการขยายตัวเริ่มลดต่ำลง โดยลำดับอันเนื่องมาจากผลผลิตต่อไร่ต่ำและทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ในการเกษตรเริ่มเสื่อมคุณภาพนั้น วิธีหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ก็โดยการให้ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการเกษตรทางสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อมวลชนประเภทวิทยุกระจายเสียง เพราะปัจจุบันวิทยุกระจายเสียงนับว่าเป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพล มีบทบาทในชีวิตประจำวันของชุมชนต่าง ๆ เป็นอย่างมากเกือบทุกประเทศในโลก ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศกำลังพัฒนา จากรายงานการสำรวจวิทยุและโทรทัศน์ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2517 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าทั่วราชอาณาจักรมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 6,688,501 ครัวเรือน ครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุมีจำนวน 4,743,699 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 70.9² แสดงให้เห็นว่าวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนที่มีประสิทธิภาพในการเข้าถึงประชาชนคนไทยได้มากที่สุด โดยที่วิทยุกระจายเสียงมีความรวดเร็ว เข้าถึงถิ่นทุรกันดารที่สื่อมวลชนประเภทอื่นเข้าไปไม่ถึง ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่ที่อยู่ในชนบทประมาณร้อยละ 80 นิยมเครื่องรับวิทยุประเภททรานซิสเตอร์ เพราะราคาไม่แพง มีการเคลื่อนย้ายและการใช้สะดวกสบาย ไม่ต้องมีไฟฟ้าเข้าไปใน

¹สมควร กวียะ, นิตยสารรับข่าวสารของประชาชนในหมู่บ้านชนบทไทย, เอกสารวิจัยหมายเลข 7 สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สิงหาคม พ.ศ. 2523, (อัครสำเนาะ) หน้า 1-2.

²สำนักงานสถิติแห่งชาติ, การสำรวจวิทยุและโทรทัศน์ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2517 (พระนคร: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2518), หน้า 89.

หมู่บ้าน ชาวชนบทก็สามารถรับฟังรายการต่าง ๆ จากสถานีวิทยุได้¹ นอกจากนี้การที่ผู้ฟังเปิดรับวิทยุก็สามารถทำงานต่าง ๆ ไปด้วยได้ และข่าวสารที่เผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียงเป็นข่าวที่ทันเหตุการณ์ ตลอดจนได้ความบันเทิงได้ในหลายรูปแบบ จึงเป็นที่นิยมของคนทั่วไป

สำหรับประเทศไทยนับได้ว่าเป็นประเทศที่มีสถานีวิทยุกระจายเสียงมากที่สุด ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นที่มีจำนวนประชากรใกล้เคียงกัน ปัจจุบันประเทศไทยมีสถานีวิทยุกระจายเสียงจำนวน 239 สถานี ในจำนวนนี้เป็นสถานีวิทยุระบบ เอ.เอ็ม 174 สถานี สถานีวิทยุระบบ เอฟ.เอ็ม 65 สถานี เฉพาะกรุงเทพมหานครมีสถานีวิทยุกระจายเสียง 68 สถานี เป็นสถานีวิทยุระบบ เอ.เอ็ม 36 สถานี และเป็นสถานีวิทยุระบบ เอฟ.เอ็ม 32 สถานี² ซึ่งสถานีวิทยุกระจายเสียงส่วนใหญ่ มิได้บรรจुरายการด้านการศึกษาอย่างจริงจัง ส่วนใหญ่แล้วจะจัดรายการในรูปแบบบันเทิงและการโฆษณามากกว่าเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร ทั้ง ๆ ที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นเกษตรกร อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีสถานีวิทยุกระจายเสียงที่ตั้งขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรโดยตรง เช่น สถานีวิทยุ ปชส.8 (วิทยุการเกษตร) ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สถานีวิทยุทดลองของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หรือที่รู้จักกันในนาม "สถานีวิทยุ ม.ก." มีทั้งหมด 4 สถานี คือ สถานีวิทยุ ม.ก.บางเขน สถานีวิทยุ ม.ก.เชียงใหม่ สถานีวิทยุ ม.ก.ขอนแก่น และสถานีวิทยุ ม.ก.สงขลา³

¹กรมประชาสัมพันธ์, การสัมมนา เรื่องนโยบายการสื่อสารแห่งชาติ (กรุงเทพมหานคร: กรมประชาสัมพันธ์, 2521), หน้า 42.

²วิรัช ลภิตนกุล, "เครื่องมือและสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์," การประชาสัมพันธ์, (อัครสำเนา), หน้า 338-339.

³อุดม จุสุวรรณ, "การใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการเกษตร," ชุดวิชาการใช้สื่อสารทางไกลในงานส่งเสริมการเกษตร, (อัครสำเนา), หน้า 23-24.

สถานีวิทยุติงกล่าวหาการกระจายเสียงเพื่อเกษตรกรรมโดยตรง เนื้อหาสาระส่วนใหญ่ เกี่ยวกับการเกษตร มีบันทึกบ้าง นอกจากนี้ยังมีสถานีวิทยุติอื่น ๆ ที่จัดรายการเกษตร บ้าง ดังแสดงไว้ในภาคผนวก ค

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมและประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทางด้าน การเกษตร จึงเป็นการสมควรที่จะศึกษาว่าวิทยุกระจายเสียงที่ทำการกระจายเสียง เกี่ยวกับการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ นั้น มีเกษตรกรรมรับฟังรายการมากน้อยเพียงใด จุดมุ่งหมายของงานวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับประสิทธิผลของการ จัดรายการเกษตรทางสถานีวิทยุ ปชส. 8 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็น สถานีหนึ่งที่วัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการเกษตรโดยตรง แก่เกษตรกร การที่เลือกศึกษาสถานีวิทยุ ปชส. 8 เพราะสถานีวิทยุ ปชส. 8 มีกำลังส่งน้อย ทำให้ขอบเขตการรับฟังเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึงและไม่ชัดเจนในบางท้องที่ ประกอบกับผู้จัดการรายการส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำกรมกองต่าง ๆ ในกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ และที่ไม่เลือกศึกษาสถานีวิทยุอื่น เนื่องจากสถานีวิทยุอื่นจัดรายการ เกษตรน้อยมาก ยกเว้นสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยุ ม.ก. บางเขน) ซึ่งเป็นสถานีที่จัดรายการเกษตรมากที่สุดสถานีหนึ่ง และมีกำลังส่งสูงจึงทำให้ขอบเขตการ รับฟังทั่วถึงและชัดเจน ประกอบกับผู้จัดการรายการส่วนใหญ่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย นอกจากนี้ทางสถานีวิทยุ ม.ก. มีการประเมินผลการรับฟังบ่อยครั้ง

การให้ข่าว/ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรถือเป็นการลงทุนเพื่อให้เกิดผลผลิต อย่างหนึ่ง และเป็นการลงทุนที่รัฐและเกษตรกรตลอดจนประชาชนทั่วไปต้องรับภาระ ร่วมกัน ดังนั้นจึงมีข้อจำกัดว่าประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนนั้นคุ้มค่าหรือไม่ นอกจากนี้ ยังไม่มีหน่วยงานใดหรือบุคคลใดได้ศึกษาเรื่องนี้อย่างจริงจัง ประกอบกับผลของการ วิจัยครั้งนี้จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าการลงทุนในการให้ข่าวสารการเกษตรทาง สถานีวิทยุ ปชส. 8 สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของเกษตรกรและทรัพยากร ที่มีอยู่หรือไม่ ตลอดจนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุ ปชส. 8 ที่กำหนด ไว้หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อต้องการทราบค่าใช้จ่ายในการให้ข่าวสารการเกษตรทางสถานีวิทยุ
ปชส.8
2. เพื่อต้องการทราบจำนวนเกษตรกรที่เป็กรับฟังข่าวสารการเกษตรทาง
สถานีวิทยุ ปชส.8
3. เพื่อต้องการทราบทัศนคติของเกษตรกรที่เกิดจากการได้รับข่าวสาร
การเกษตรทางสถานีวิทยุ ปชส.8
4. เพื่อต้องการทราบพฤติกรรมของเกษตรกรภายหลังการรับฟังข่าวสาร
การเกษตรทางสถานีวิทยุ ปชส.8
5. เพื่อต้องการทราบถึงผลที่เกิดขึ้นจากการได้รับข่าวสารและข้อมูลทาง
วิชาการด้านเกษตรกรรมจากสถานีวิทยุ ปชส.8 ว่าก่อให้เกิดความคุ้มค่าต่อการลงทุน
มากน้อยเพียงใด

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาค่าใช้จ่ายในการให้ข่าวสารการเกษตรทางสถานีวิทยุ
ปชส.8 เฉพาะในบึงบรประมาณ 2524 และเฉพาะเกษตรกรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด
ชลบุรีที่คลื่นวิทยุ ปชส.8 มีกำลังส่งถึงและรับฟังได้ชัดเจน

นิยามศัพท์

1. ค่าใช้จ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงินที่ใช้สำหรับการจัดรายการ
ข่าวสารการเกษตรทางสถานีวิทยุ ปชส.8
กับค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นตัวเงิน มองในแง่ค่าเสีย
โอกาสที่เกิดขึ้น (Opportunity cost)

ซึ่งค่าใช้จ่ายดังกล่าวคิดตามต้นทุนทางเทคนิค¹
(Technical cost) ดังนี้

- ค่าใช้จ่ายก่อนการผลิต (Pre-production cost)
- ค่าใช้จ่ายในการออกแบบและการผลิต
(Design and production cost)
- ค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์และการ
ติดตามผล (Promotion cost)
- ค่าใช้จ่ายในการผลิตซ้ำ (Reproduction
cost)
- ค่าใช้จ่ายในการออกอากาศ
(Distribution cost)
- ค่าวัสดุและครุภัณฑ์ในสำนักงาน
(Implementation cost)

¹ UNESCO, "Methodological studies : Cost-Effectiveness studies", The Economics of New Educational Media, (Paris:UNESCO Press, 1977), p.27

ในบทนี้โลกกล่าวถึงประเภทและวิธีวัดต้นทุน ซึ่งแยกได้เป็น 4 ประเภทคือ

1. ต้นทุนทางเทคนิค ดังที่กล่าวแล้ว
2. ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ (Fixed cost) กับต้นทุนแปรผัน (Variable cost)
3. ต้นทุนทางบัญชี แบ่งเป็นต้นทุนในทรัพย์สินถาวร (Capital cost) กับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Operational cost)
4. ต้นทุนทางการเงิน แบ่งเป็นต้นทุนทางตรง (Direct cost) กับต้นทุนทางอ้อม (Indirect cost)

แต่ละประเภทค่าใช้จ่ายทั้งกล่าวข้างต้นสามารถแจกแจงเป็นรายการค่าใช้จ่าย

ดังนี้

- ค่าบุคลากร วิธีการ และวัสดุเทียบ
(Cost of men, means and materials)
- ค่าเครื่องมือ (Equipment (heavy and light))
- ค่าอาคาร (Building cost)
- ค่าเบ็ดเตล็ด (Overhead cost)

2. ชาวสารการเกษตร หมายถึง รายการทางด้านการเกษตรอันได้แก่ ชาวบทความสารคดี นิตยสารทางอากาศที่เกี่ยวกับราคาสินค้าเกษตร ข้อเสนอแนะการใช้ปุ๋ยหรือการกำจัดศัตรูพืช การปลูกพืชหมุนเวียน วิธีการผลิตแผนใหม่ การสหกรณ์ การประมง การป้องกันโรคของสัตว์ การขยายพันธุ์สัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การเลี้ยงเห็ด เป็นต้น ที่ได้รับจากสถานีวิทยุ ปชส.8
3. สถานีวิทยุ ปชส.8 หมายถึง สถานีวิทยุที่ดำเนินงานและจัดรายการต่าง ๆ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งนี้มีกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรีเป็นเจ้าของคลื่น ออกอากาศด้วยความถี่ 1,386 กิโลเฮิร์ตส์ กำลังส่ง 10 กิโลวัตต์ ในระบบ เอ.เอ็ม พื้นที่เขตบริการที่สามารถรับฟังได้มี 22 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี ปทุมธานี อ่างทอง สิงห์บุรี สมุทรปราการ ชัยนาท

4. ผลโต้ หมายถึง นครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง สมุทรสาคร สมุทรสงคราม นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และสุพรรณบุรี¹ ผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการได้รับ ความรู้จากรายการข่าวสารการเกษตร เช่น การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ ในด้านการผลิต การจำหน่าย ซึ่งจะมีผลทำให้มี รายได้เพิ่มขึ้น
5. เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพหลักหรืออาชีพรองในการทำนา ทำสวน ทำไร่ ทำประมง และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดชลบุรีที่คั่นวิทย์ ปชส.8 มีกำลังส่งถึงและรับฟังโคชคิเจน²

¹สัมภาษณ์ อุดม จูสุวรรณ, หัวหน้าฝ่ายวิทยุการเกษตร กองเกษตรสัมพันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 8 มิถุนายน 2524

²พื้นที่เขตบริการของสถานีวิทยุ ปชส.8 ที่สามารถรับฟังได้มี 22 จังหวัด แต่ขอบเขตที่รับฟังโคชคิเจนมีเพียง 11 จังหวัด คือ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรสงคราม ชลบุรี สมุทรปราการ อ่างทอง ฉะเชิงเทรา สมุทรสาคร สระบุรี กรุงเทพมหานคร และปราจีนบุรี (ฝ่ายวิทยุการเกษตรร่วมกับเจ้าหน้าที่เกษตรสัมพันธ์ประจำจังหวัดต่าง ๆ สํารวจเมื่อ 3-4 พฤศจิกายน 2524)

6. ทักษะ ทักษะ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดและแนวทางปฏิบัติหรือท่าทีที่มีต่อการรับฟังข่าวสารการเกษตรทางสถานีวิทยุ ปชส.8 ซึ่งอาจเป็นลักษณะที่พึงพอใจ เห็นด้วย หรือชอบด้วยการใช้เวลาในการฟังมากกว่า 30 นาทีขึ้นไปและเห็นว่าได้รับประโยชน์จากการฟังรายการเกษตรซึ่งสามารถนำไปปรับปรุงอาชีพได้ ส่วนอีกลักษณะหนึ่ง คือ ไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วยหรือไม่ชอบ ทั้งนี้โดยไม่ขึ้นต่อความรู้สึก ซึ่งวัดได้จากการสัมภาษณ์¹
7. พฤติกรรม หมายถึง ความพร้อมที่จะกระทำอันเป็นผลเนื่องมาจากการได้รับแนวความคิดและความรู้ด้านข่าวสารการเกษตรทางสถานีวิทยุ ปชส.8 โดยแสดงออกในรูปของกรประพฤติปฏิบัติภายหลังจากการรับฟังข่าวสารการเกษตรนั้นแล้ว ซึ่งวัดได้จากการสัมภาษณ์²

¹ กัลยารัตน์ อิศูรัตน์, "การศึกษาทัศนคติ ของเกษตรกรที่มีต่อสื่อมวลชนใน หมู่ 3 ตำบลคอนมะเกลือ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุรินทร์" (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร ภาควิชาอาชีพศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์, 2522), หน้า 5.

² ดวงเดือน พันธุมนาวิน, "การวัดทัศนคติ," เอกสารเพื่ออบรมวิจัยการ ศึกษา เล่มที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี, 2519), หน้า 1

สมมุติฐาน

จุดมุ่งหมายของการศึกษานี้มุ่งที่จะตรวจสอบว่าค่าใช้จ่ายในการให้ข่าวสารการเกษตรทางสถานีวิทยุ ปชส.8 ได้ผลคุ้มค่าหรือเกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของเกษตรกร

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผลได้ (Benefit) ของเกษตรกรในค่านับได้รับความรู้ การนำความรู้ไปประพฤติปฏิบัติในการปรับปรุงกระบวนการผลิตและการจำหน่ายของตนให้มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดการเพิ่มผลผลิตทั้งปริมาณและคุณภาพ ถือว่าเป็นผลได้ของสถานีวิทยุ ปชส.8 ด้วย โดยที่ไม่คำนึงถึงแหล่งความรู้อื่น ๆ ที่จะเข้ามามีอิทธิพลต่อเกษตรกร ผลได้นี้ อาจเป็นผลได้ที่ติดตัวเกษตรกรตลอดไป (Life-long education) ก็ได้

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. ทำให้ทราบค่าใช้จ่ายในการลงทุนต่อการให้ข่าวสารการเกษตรทางสถานีวิทยุ ปชส.8 ว่าให้ผลคุ้มค่าทางด้านวิชาการ ทัศนคติ พฤติกรรม และการเพิ่มผลผลิตของเกษตรกรหรือไม่
2. ทำให้ทราบการใช้จ่ายเงินในการลงทุนการให้ข่าวสารการเกษตรทางสถานีวิทยุ ปชส.8 ว่าก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านเกษตรของเกษตรกรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดชลบุรีหรือไม่ ซึ่งคำตอบที่ได้จะเป็นแนวทางในการตัดสินใจจัดสรรงบประมาณและการส่งเสริมสนับสนุนให้ดำเนินการในพื้นที่อื่นต่อไป
3. เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงรายการข่าวสารการเกษตรทางสถานีวิทยุ ปชส.8 ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการของเกษตรกร
4. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ เพื่อการพัฒนาทางการเกษตร
5. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อจำกัดของการวิจัย

เก็บข้อมูลตัวเลขค่าใช้จ่ายในการให้ข่าวสารทางสถานีวิทยุ ปชส.8 ของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกี่ยวกับราคาของอาคาร ที่ดิน และค่าเช่าเวลาในการออกอากาศ (มองในแง่ค่าเสียโอกาส) อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตรายการทั้งที่เป็น software และ hardware อายุการใช้งานของอาคารและอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้จากการประเมินของนายคำรงค์ วีระหงส์¹ และนายอุคม จุสุวรรณ² สำหรับการคิดค่าเสื่อมราคาของอาคารและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตคำนวณจากสูตรการหาค่าเสื่อมราคาของ คีน ที. เจมิสัน³ (Dean T. Jamison) ดังนี้

$$a(r, n) = \frac{[r(1+r)^n]}{[(1+r)^n - 1]} \times C \quad \text{---(1)}$$

โดยที่

- C = ต้นทุนในทรัพย์สินถาวร
- n = อายุการใช้งาน (ปี)
- r = อัตราส่วนลดของสังคม
- a(r, n) = ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในแต่ละปีของทรัพย์สินถาวร ซึ่งก็คือ ค่าเสื่อมราคา

¹สัมภาษณ์ คำรงค์ วีระหงส์, หัวหน้างานวิทยุปรกรณ์ กองช่างและทะเบียนวิทยุ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี ช่วยราชการอีกตำแหน่งหนึ่งคือหัวหน้าห้องส่งวิทยุ ปชส.8 (วิทยุการเกษตร), 10 สิงหาคม 2524.

²สัมภาษณ์ อุคม จุสุวรรณ, 11 สิงหาคม 2524.

³Dean T. Jamison, "Cost Analysis : Methodology", The Cost of Educational Media (California : SAGE Publications, Inc., 1978),

นอกจากนี้ข้อจำกัดของการวิจัยยังอยู่ที่ความจำกัดในการประเมินคุณค่าของ "ผลได้" ซึ่งในที่นี้ หมายถึง ประโยชน์โดยตรงที่เกษตรกรสามารถระบุได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจมีผลพลอยได้ (by product) จากรายการเกษตรที่จัดทำทางสถานีวิจัยอื่นก็ได้ แต่การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมมา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย